

מסורת הש"ס

האשה פרק שמיני פסחים

פח.

עין משפט
נר מצוה

ה א מ"י פ"צ מהלכות
ק"פ הלכות ח:
ב ו ג הלכות ט:
ד ז ח הלכות ט:
ה ח ד הלכות י:
ז ח ה הלכות י:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה לשה וכו'
ועוד אור"ח דל"ח וז'
מקנה: (ב) בא"ח מרגל
ל"ה לישראל לפי שכוונתו:

מוסף תוספות

א. בעל הבית זה שוטה
הוא שיהיה סבור...
הטעם 'מס' שאין
ב. שהוא רוצה לעשות
מזוה. ש. ג. אמאי
כופין. תוס' ב"ב י"ג. ד"ה
ד"ה לשה וכו'. ואפי'
מפיקא אפשר לה
מכיוצא בה. ועי' מהרש"א.
ה. דבידנא דמיעקר לאו
לא מקיים עשה. תוס' ב"ב
ש. ו. דחזאי להתעבר.
תוס' גיטין ש. ז. דאפי'
בזמן שהיובל נוגח אין זו
תקנה. תוס' שא"ל. ו. והא
דאסור נתן בשפחה טפי
ממזכר אפי' דשניהם
פסולי קהל וכו'. משום.
תוס' גיטין ש. ט. [אבל]
מכיוצא אסור בצד עבדות
דלאו קדש וימנע הוא
אפי' דמותר בממזרות
משום דלא במקדש קהל
מוזהר בלאו דלא יהיה
קדש. תוס' מגילה ב. ד"ה
לשה.

רבינו חננאל

אמר ר' אלעזר מאי דכתיב
והכלבו פנים רבים ואמרו
לכו ונעלה אל ה' ה' ואל
בית אלהי יעקב וירדנו
מדרכיו ונלכה באורחותיו
כי מציון תצא תורה וגו'.
אמר ר' יודא שיש ענין
מא' וי' יתום ששחטו עליו
אפטרופין יאכל ממקום
שרוצה. ש"מ יש ביריה.
אמר ר' יודא שיש לכות מכל
מקום. בין מדעתו בין בעל
כרח. הניא נמי הכי שה
לכותו מלמד שאדם שוחט
על ידי בנו ובתו הקטנים
ועל ידי עבדו ושפחתו
הקטנים בין מדעתו בין
לשחטו. וכל ששחטו
ושחטו רבן עקיבא יוצאין
בשל רבן חזק מן האשה.
ואוקימנא חזק מן האשה
וכל (רבנות) (דכוותה)
שיכולין למחות. והאשה
כיון ששחטה לעצמה,
אפי' שלא מיתת בפירושו,
שחטתה לעצמה אין לך
מיתת גדול מזה. עבד של
שני שחטו, אם אלו
השחטין קפדי אהרדי
שלא ישמש לזה יותר מזה.
וכן במזנות קפדי שלא
יאכילו אלא כיון חלקו
לבד לא יאכל משל
שניהם. ומתני' דקפדי
אהרדי. ברייתא דקתני
יאכל ממי שהורג רוצה,
בשחטין דלא קפדי
אהרדי. מי שחטיו עבד
וחציו בן חורין, במשנה
ראשונה דמי עובד את רבו
יום אחד ואת עצמו יום
אחד, לא יאכל לא משלו
ולא משל רבו. אבל
במשנה אחרונה דקתני
כופין את רבו ועושין אותו בן חורין הוא.

שמעת מינה יש ביריה. הכא לא שייך מאי רוצה צעט שחטת
דנשלתא לעיל אשמעין דלי לא ציריה צעט שחטת
אינה חולקת כלל אפי' דס"ד דנחת צעלה גרידא טפי אכל הכא אס
רוצה צעט שחטת מאי קמ"ל: **שח' לבית מ"ב.** פי' משום דשה
לצית לאו דאורייתא והכי חית ליה

לר"ז גופיה צפיק אין בין המודר
(מדרס דף לו.) ואם תאמר והיאך
מאכיל פסח שלא למנויו נהי דקטן
אוכל נצילות אין צ"ד מזוין להפרישו
לספות לו צידים אסור כדאמר צפ'
חרש (יבמות דף קד.) ואור"ח דהתם
לפינן מלא תאכלום ולא אסור אלא
דומיא דשרשים ונצילות אכל כה"ג
דלכיה כנון מזה שרי:
ע"י ידי ובתו הקטנים.
צפ"ק דצ"מ (דף ק"ג): גבי
מציאה איכא למאן דאמר דלא קטן
קטן ממש אלא גדול וסמך על שלקן
אזוי זהו קטן הכא ע"כ קטן ממש
מדאמר' בין מדעתו בין שלא מדעתו
ושלא מדעתו אמרין בסמוך היינו
דאמר' לא וגדולים פשיטא דיש
צידם למחות אפי' סמוך על שלקן
אזיהן: **ובור'ן ששחטו בו.** קמ"ל
אפי' סתמא כיון דשחטו אין לך
מיתו גדול מזה כדאמרין בסמוך:
במתניתין בדקפדי אהרדי. אין
לפ' דקפדי שחטין כל

אחד רוצה להטות את חצירו ולכן
אפילו חלקו לא יאכל דלי אפשר שלא
יהנה גם חלק חצירו א"כ כל אחד
ששחט עליו וכו' השוחט הוא סבור
שהנה חלקו משלו ולא יהנה חלק
חצירו דמסתמא מיירי כששחט עליו
רבו דומיא דרישא יתום ששחטו עליו
כו' ועוד שחטו עבד אמאי לא
יאכל משל עבדו אף למשנה ראשונה
דדעתו ודאי להטות אף חלק רבו
כדי לנאט ידי חוצה לך נראה כפי'
הקונטרס דקפדי שכל אחד אינו רוצה
שהנה חלקו משל חצירו¹ ושוחט אף
על חלק חצירו וסבור שחצירו אינו
מקפיד אס יאכל חלקו משלו ולכן
חזי עבד לא יאכל למשנה ראשונה אף
משל עבדו: **ו"ל ישיא שפחה אינו
יבול'.** ואם תאמר² וליתי עשה דפרו
ורבו (בראשית ט) וידחה לאו דלא
יהיה קדש (דברים כג) וי"ל משום דידה
דליכא עשה³ דלפשר לה בעבד ועוד⁴
דנחלת ציאה מיעקר לאו ולא
מיקיים עשה אלא צוהלת זרע⁵ וא"ת
וימכור עבדו צעזע עברי ויהיה
מותר בשפחה וי"ל בזמן שאין היוכל
נוהג דלא נמי אינו נוהג עבד עברי
ועוד אומר ר"י⁶ דלסור למכור עבדו
צעזע עברי כדאמר' צפ"ק דקדושין
(דף כג): וא"ת ישא חתיה שפחה וזניה
בת חורין וי"ל דחיתא נד עבדות
ומשמש צד חירות ואם תאמר וישא
ומותרת דמותר מותר בשפחה דכפרק
האומר (סע דף סג.) אמר רבי טרפון
יוכלים ממזרים ליטור כ"ז ממזר

נושא שפחה ומותר נמי צד חירות דחורין וממזרי מותרים לצד זה וכו' וי"ל אי חזי עבד קדושין תופסין חתי נד עבדות ומשמש צד אשת
איש ואי לא תפסי אס כן בעינא דעילת זנות ובהשול (גיטין מג.) מספקא ליה אי תפסי אי לא ועוד אור"ח דל"ח (א) תקנה להרבות ממזרין
ואם תאמר וישא נתינה דחורין ונתיני מותרים לצד זה וכו' וי"ל דלף על גב דמזמר מותר בשפחה נתינ אפשר דאסור כה"ג דקדש ועומד הוא
המזמר שנוצר מאיסור דלא תפסי קדושין ולכן מותר בלאו דלא יהיה קדש⁷ והא דאמרין צ"ס מותרות (יבמות דף פה:) דממזרת ונתינה מרגל
ליה (א) לפי שכוונתו להכשיר זרעו שישא בנו שפחה ואף על גב דנתינ אסור בשפחה הא צדא לא אכפת ליה באיסור דהא קא נסיב נתינה:
טופין

כופין את רבו ועושין אותו בן חורין הוא.

תמרים. יש צבצל הרבה: **טרינא.** סל: **כמה** כי הני צווא.
כמה מאלו צווא אחד: הר המוריה ושהר דלחא וצית אל דיעקב
כולם זהר הצית התפללו: **שקראו צית.** מקום מיושב: **יוס**
יורעאל. יוס כניסיהון ממרגמינן וקרי ליה יוס כניסיה דנראשית:

יש ציריה. שהוצר שבו נתרלה
צעט שחטת אלו הדיעותו: **שה**
לצית. איש צעל הצית יקחנו לכל בני
ביתו ואין צריך דעתן: על ידי. בשביל.
צבנו וצמו הקטנים עליו לחנך הלך
בין מדעתו דהיינו בסתמא כדמקי
לקמן בין שלא מדעתן דאמר' לא
אין יכולין למחות וכן עבדו ושפחתו
הכנענים על כרחם ימשכו אחריו
דסמוכין עליו אכל שפחתו העבדים
אף על גב דלא משכחת לה אלא
צקטנה דהא יוצאה צסימין כיון דל"ח
עליו לחנכה יכולה למחות: ה"ג
פניא אידיך לא ישחוט אדם לא על
ידי בנו ובתו הגדולים ולא על ידי
עבדו ושפחתו העבדים ולא על ידי
אשמו אלא מדעתן אכל שוחט הוא
כו' חזק מן האשה. שיואלת צעל ענמה
מפני שמחאתה מחאה דק"ל (ג) גיטין
דף עו: יכולה אשה שתאמר לצעלה
אני מונית משלך ואיני עושה לנרדך:
ה"ג **מאי שח' אשה.** כלומר מאי
שח' אינה מעבדו ושפחתו העבדים
ובנו ובתו הגדולים: ומשני אמר
רבה אשה וכל דמי לה. דהיינו כל
הני. שכולם למחות משמע
שמחאה שלהם מחאה אלמא טעמא
דמחאי הא סתמא יוצאה צעל צעלה:
ה"ג **לאפוקי היכא דאמור לא.**
אין אנו רוצין דהיינו מחאה:
דקפדי אהרדי. שני הצעלים ואין
רוצין ליהנות זה מזה הלך אפילו
נחלה האחד שאכל העבד משלו
אין חצירו רוצה שהנה חלקו משל
חצירו: **כמשנה ראשונה.** קודם שחזר
צ"ה לא יאכל משל עבדו מפני שאין
חלק עבדו נמשך אחר דעתו: **כמשנה**
אחרונה. הוציל וצידיו לשחטו הכי
הוא כן חורין ואוכל משל עבדו:
תקנתם

מאי שח' אשה אמר רבא אשה וכל דדמי לה הא גופא קשיא אמרת חזק מן
האשה שיכולה למחות טעמא דמחי הא לא מחי נפקא בשל בעלה והא קתני
ירשא ולא על ידי אשתו אלא מדעתן הא סתמא לא נפקא זמאי אלא מדעתן
לאו דאמר' אין אלא בסתמא לאפוקי היכא דאמור לא והא כולם ששחטו
ושחט רבן עליהן יוצאין בשל רבן דבסתמא וקתני חזק מן האשה מפני
שיכולה למחות אמר רבא יכיון ששחטו אין לך מיתו גדול מזה: עבד של
שני שותפין וכו': רמי ליה רב עינא סבא לר"ג תנן עבד של שני שותפין לא
יאכל משל שניהן והתניא רצה מזה אוכל רצה מזה אוכל א"ל¹ עינא סבא
ואמר' לה² פתיה אוכמא מיני ומינך תסתיים שמעתתא³ דמתניתין בדקפדי
אהרדי ברייתא דלא קפדי אהרדי: מי שחטיו עבד וחציו בן חורין לא יאכל
משל רבו וכו': משל רבו הוא דלא יאכל אבל משל עצמו יאכל והא תניא
לא יאכל לא משלו ולא משל רבו לא קשיא כאן כמשנה ראשונה כאן
כמשנה אחרונה דתנן⁴ מי שחטיו עבד וחציו בן חורין עובד את רבו
יום אחד ואת עצמו יום אחד דברי בית הלל בית שמאי אומרים

נושא שפחה ומותר נמי צד חירות דחורין וממזרי מותרים לצד זה וכו' וי"ל אי חזי עבד קדושין תופסין חתי נד עבדות ומשמש צד אשת
איש ואי לא תפסי אס כן בעינא דעילת זנות ובהשול (גיטין מג.) מספקא ליה אי תפסי אי לא ועוד אור"ח דל"ח (א) תקנה להרבות ממזרין
ואם תאמר וישא נתינה דחורין ונתיני מותרים לצד זה וכו' וי"ל דלף על גב דמזמר מותר בשפחה נתינ אפשר דאסור כה"ג דקדש ועומד הוא
המזמר שנוצר מאיסור דלא תפסי קדושין ולכן מותר בלאו דלא יהיה קדש⁷ והא דאמרין צ"ס מותרות (יבמות דף פה:) דממזרת ונתינה מרגל
ליה (א) לפי שכוונתו להכשיר זרעו שישא בנו שפחה ואף על גב דנתינ אסור בשפחה הא צדא לא אכפת ליה באיסור דהא קא נסיב נתינה:
טופין

(א) תענית ט. (ב) נפי
תוספות צריות לר' ד"ה
חלף וכו' (ג) ונעלה אל
לקמן פט. (ד) ונפספסא
פי' ה' (ה) ונעלה אל
ד"ל: (ו) שם: ע"ז טו:
ע"ש פרש"י צריות נ
ע"ש פרש"י (ז) חגיגה
ב. גיטין מה. ב"ב יג.
ערכין ב. עריות פ"א
מ"ג. (ח) נכמות נח:
ט) שייך לע"ב. (י) דלחא
קדושין פט. (א).

תורה אור השלם

1. והכלבו עמיה רבים
ואמרו לכו ונעלה אל
ה' אל בית אלהי
יעקב וירדנו מדרכיו
ונלכה באורחותיו כי
מציון תצא תורה ודבר
ה' מירושלם:
ישעיהו ב ג
2. ויקרא אברהם שם
המקום ההוא וי' יצאה
אשר יאמר היום ברה' יי
יצאה:
בראשית כב י
3. ויצא יצחק לישון
בשדה לפנות ערב וישא
עציו ויצא והנה גמלים
באים:
בראשית כג י
4. ויקרא את שם המקום
ההוא בית אל ואמלח לה
שם העיר לראשה:
בראשית כח י
5. ונקבצו בני יחזקיה
ובני ישראל יחדו וישמו
לכם ראש אחד ויעלו מן
הארץ כי גדול יום
היורעאל:
הורעאל ב ב
6. ויקרא אלהים לאור
יום ולחשך קרא לילה
ויהי ערב ויהי בקר יום
אחד:
בראשית א ה
7. ודבר אל כל עדת
ישראל לאמר בשח'ר
לחודש הזה ויקדו קלם
איש שח' לבית אלהי שח'
לבות:

מוסף רש"י

דחמרי. דש עשין מן
(תענית ט.) ובבבאי לא
עשין באורייתא. כלומר
יכולין לנטוק חמרי שם
לח מונות בול ונלא שוחט
(שם). צעורה. צעלה:
דלחמ' (גיטין ע.) ממי
משחין ומשגלן (תענית
שם). מלא צנא סמא
דמותר ביוזא. שחמין
לוקחין אותו בול אוכלין
מן הכנה למנערס אותו
(שם). פתיה. כלי חרס
(ברכות ג) פתיה אוכמא.
כלי שחור. כמו ע"ז (ג):
היי פתוחא דני מיכס
אוכמא. ששחמ' ע"י
מלאכה. כלומר גם אלה
רגיל ומדיר צחורה כמו
(צרכות כח). מכותלי צינך
ניכר שפחתו חתה. חממה
מפולחנה כלי מטבח
(ע"י תענית ג) דקדן של
תלמידי חכמים שמתעבין
על ליתום מורה וארס
ממכסר גנדיס (ע"ז טו).
מיני ומינך תסתיים
שמעתתא. כלומר על ידי
ועל ידך תתפסק אמתו
של דבר (מגילה יד). מי
שחטיו עבד וחציו בן
חורין. כנון שח' ב אחין
או צ' שחמין ושחמ' אחד
לח חלקו (גיטין טו).